

INFLUENŢELE ALSAC (DCFTA) ASUPRA DEZVOLTĂRII IMM-URILOR

Eugen Roşcovanu¹, magistrul în economie,
Asociaţia Micului Business

Acordul de liber schimb aprofundat este cuprins în tratatul semnat de R. Moldova care în mod incontestabil influenţează asupra economiei ţării la general şi asupra dezvoltării IMM-urilor în special. Problema este cu atât mai actuală cu cât statul tinde să evolueze spre integrare europeană. Dar cu atât mai frecvente sunt pronosticurile unui posibil default al economiei. Summit-ul, Business Forumul de la Riga a pus noi accentuări asupra necesităţii de reformare a politicilor economice ale ţărilor din Parteneriatul Estic. Necesitatea reformelor economice devine o prioritate de supravieţuire a statului. R. Moldova fiind în avangarda ţărilor reformatoare poate ceda poziţia din cauza unor deficienţe macroeconomice şi cu aspect de instabilitate politică. În acest cadru de idei cel mai sensibil sector este cel al dezvoltării IMM-urilor, care poate asigura un anumit grad de stabilitate socială, crearea de locuri noi de muncă. În ce măsură actualmente se poate miza pe acest sector în condiţiile de “slidare” spre monopolism şi concurenţă neloială, incompetenţa instituţională? În baza unor studii recente asupra indicilor de integrare europeană ale ţărilor Parteneriatului Estic şi sondajelor din spaţiul endogen va fi abordată perspectiva evoluţiei întreprinderilor mici şi mijlocii. Bineînţeles, că şi soluţiile care vor fi propuse vor miza pe noile principii de progresare înaintea de partenerii din UE în contextul europeanizării şi respectării ritmului dictat de Acordul de Asocieră.

Cuvinte cheie: IMM, DCFTA, summit Riga, europeanizare, Parteneriat Estic, UE.

FTA Deep and Comprehensive signed by Moldova has unquestionably influence on the economy in general and the development of SMEs in particular. The problem is particularly present as the State tends to developments towards European integration. But the most common are predictions of a possible default of the economy. Summit and Business Forum in Riga put emphasis on the need for policy reforms in Eastern Partnership countries' economies. The need for economic reforms necessary for survival becomes a state. Moldova is in the vanguard of reforming countries may cede the position because of deficiencies aspect of macroeconomic and political instability. In this framework of ideas is the most sensitive sector of SME development that can ensure a degree of social stability, creating new jobs. To what extent can currently count on this sector in terms of "sliding" towards monopoly and unfair competition, the institutional incompetence? Based on recent studies on indices of European integration EaP countries and surveys of endogenous space will be addressed perspective of developing small and medium enterprises. Of course, that solutions will be proposed will count on new principles of progress submitted by EU partners in the context of Europeanization and respect the pace dictated by the Association Agreement.

Key words: SME, DCFTA, summit Riga, Eastern Partnership, EU, European integration.

Acordul de liber schimb aprofundat este cuprins în tratatul (DCFTA) a deschis, de facto, o epocă în dezvoltare economică pentru ţările Parteneriatului estic, dar în special pentru Republica Moldova. Anume aspiraţiile oamenilor de afaceri, ale statului moldovean, spre o existenţă civilizată a determinat obţinerea de succese importante. Aceasta predomină în prima perioadă după semnarea acestui document şi ratificarea de către legislativul ţării şi de către instituţiile respective ale statelor UE. Evident, este subînţeles viziunea mediului de afaceri, care implementarea Acordului de liber schimb aprofundat este cuprins în ALSAC) va acorda facilităţi pentru dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii (IMM). Trei state postsovietice: Moldova, Georgia, şi Ucraina au semnat la 27 iunie 2014 acorduri de asociere (AA) cu Uniunea Europeană (UE), care sunt, de asemenea, o platformă vastă pentru crearea zonelor de liber schimb şi aprofundat (DCFTA) care, la rândul lor vor acorda deschideri pentru oportunităţi comerciale, condiţii pentru înlesnirea investiţiilor străine directe, şi se va duce la modernizarea economiei şi crearea de locuri de muncă în aceste trei ţări. [1] O speranţă deosebită a venit şi persistă la nivelul businessului mic, deoarece modelul european implică optimism şi încredere în dezvoltare durabilă. Startul luat de instituţiile executive şi legislative la traducerea în viaţă a reformelor inspiră siguranţă şi încredere în durabilitatea schimbărilor. Ba chiar la Comisia Europeană se apreciază înalt evoluţia evenimentelor pro UE. În acest sens şi Indexul Integrării Europene ale ţărilor Parteneriatului estic arată succese impresionante ale R. Moldova. [2] Acest indice prezintă succesele fiecărei ţări din Parteneriatului estic în perioada ianuarie 2013 – iunie 2014. În acest răstimp Moldova a fost lider, reformatoarea de top, la principalii factori, iar Georgia câştigă teren via integrarea europeană.

Evaluarea a fost efectuată la trei dimensiuni:

1. **Corelarea** (linkage) între statele Parteneriatului estic şi UE.

Acest indice se referă mai ales la dialogul politic, la relaţiile comerciale în dezvoltare, mobilitatea cetăţenilor şi la gradul de asistenţă acordată de UE fiecărui stat în parte.

2. **Armonizarea** (approximation) dintre aquis comunitar, legislaţia, practicile reformatoare ale Parteneriatului estic care converg cu cele ale statelor UE.

Concomitent este apreciat gradul de conformitate a instituţiilor Parteneriatului estic cu cele ale instituţiilor şi politicilor statelor UE: democraţie durabilă, evoluţia economiei de piaţă şi a DCFTA prin identificare punctelor forte şi ale celor slabe.

¹ © Eugen Roşcovanu, ambsuper@yahoo.com

3. **Managementul** (*management*) proceselor de dezvoltare ale instituțiilor, politicilor de reglementare în statele din Parteneriatul estic întru menținerea sustenabilității integrării europene.

Acest factor important relevă coordonarea și gestionarea procesului de integrare europeană și analizează eficiența structurilor instituționale.

Indexul a fost dezvoltat de un grup de mai mult de 50 de experți din societatea civilă din rile Parteneriatului Estic și UE. Multe comentarii au fost efectuate la diferite etape și de alți experți. Datele au fost produse de mai multe instituții ale Forumului Societății Civile (FSC), Open Society, European Policy Institute (OSEPI), International Renaissance Foundation (IRF), PASOS (Policy Association for an Open Society). Proiectul a fost finanțat de Swedish International Development Co-operation Agency (SIDA) și IRF. Important este să menționăm, că acest Index a fost elaborat și în 2013 oferind coordonate de comparație.

Astfel, la indicele **Corelare** (*linkage*) Moldova deține scorul 0,70 și 0,70 (2013) ce denotă un rezultat înalt față de rile Parteneriatului Estic, dar în stagnare, fără evoluție, Georgia 0,59 și 0,56 (2013), demonstrând dezvoltare pozitivă, iar Ucraina 0,66 și 0,65 de asemenea demonstrând dezvoltare pozitivă, deși Georgia este în urma R. Moldova.

La indicele **Armonizare** (*approximation*) ara noastră este la același nivel cu Georgia cu 0,69, dar cu 0,67 (2013) în Moldova și 0,63 (2013) în Georgia, iar Ucraina este 0,60 și 0,58 (2013). La acest index avem creșteri ale scorului în toate cele trei țări, care au semnat Acordul de asociere (AA).

Diferențe impresionante descoperim la indicele **Management** (*management*). Aici Georgia devansează Moldova cu trei puncte și cu 24 puncte Ucraina. Deci, avem respectiv index Moldova 0,71 și 0,59 (2013), Georgia 0,74 și 0,58 (2013) și Ucraina cu 0,50 și 0,52 (2013). În cazul dat avem evoluție la Moldova și Georgia, și involuție la Ucraina. Bineînțeles, studiul dat se referă și la alți indici din subsecțiuni, dar din cei prezentați este bine văzut o concurență nădăjduitoare, dar și trendul de "depășire" a țării noastre de către rile partenere [3].

Este la bun vedere degradarea mai multor sfere de activitate economică inclusiv dezvoltarea IMM-urilor în Moldova, situație creată în mod imprevizibil, dar și cu șanse de a reveni la starea de lider. Șansele sunt mari, avându-se în vedere potențialul de creștere economică medie de aproximativ 4% anual. Este necesară stabilitate pe termen lung, deoarece acordurile semnate se referă la promovarea dezvoltării economice, eficienței și predictibilității pentru întreprinderi inclusiv IMM. DCFTA schimbă fundamental regulile și reglementările în afaceri ale fiecărei țări. Modificările vor afecta nu numai exportatorii către UE, dar toate companiile, deoarece mediul de afaceri intern va trebui, de asemenea, să fie aliniat la standardele UE. Aceste modificări pot fi deosebit de dificile pentru IMM-uri, care ar putea avea nevoie de competențe suplimentare și mai multe resurse financiare pentru a se adapta. Bineînțeles, pentru R. Moldova o importanță mare are "Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016", care impune noi rigori întru respectarea și implementarea cerințelor DCFTA. Și doar instabilitatea politică crează anumite bariere, dar acestea au un caracter temporar și nu deviază de la calea europeană. Planul de acțiuni cere măsuri concrete cu privire la dialogul politic și reforme, cooperare în domeniul politicilor de securitate și relații cu străinătatea, justiție, libertate, economie, cooperare sectorială, asistență financiară și asistență, antifraudă și control [4].

Pentru comparație și elucidare a situației reale cu privire la relațiile economice dintre cele 6 țări ale Parteneriatului Estic și UE este bine să analizăm datele altui studiu realizat de experți din Grupul de Lucru # 2 (Integrare europeană și convergență cu politicile UE) din cadrul Forumului societății civile (FSC) cu referire la I semestru 2014. Au participat și experți din R. Moldova [5].

Tabelul 1. Evaluarea relațiilor economice a R. Moldova cu UE și rile Parteneriatului Estic

	UE	Azerbaidjan	Armenia	Belorusia	Georgia	Ucraina
Scor	0.51	0.00	0.00	0.02	0.00	0.06
Scor total	0.51	0.08				

Sursa: "European economic integration index in eastern partnership"

Tabelul 1 scoate în evidență rezerve foarte mari, ce conțin potențialul relațiilor economice ale R. Moldova cu agenții economici din sectorul IMM al Țărilor Parteneriatului Estic. Dacă scorul relațiilor economice cu UE este 0,51, apoi cu Azerbaidjan, Armenia, Georgia este în genere 0,00 și doar relațiile cu Belorusia sunt la nivelul de 0,02 și Ucraina 0,06.

Tabelul 2. Evaluarea de experți a cooperării instituțiilor statale a R. Moldova cu UE și rile Parteneriatului Estic

	UE	Azerbaidjan	Armenia	Belorusia	Georgia	Ucraina
Scor	0.42	0.03	0.03	0.08	0.04	0.14
Scor total	0.42	0.06				

Sursa: "European economic integration index in eastern partnership"

. Ibidem.

Tabelul 2 elucidează un aspect important cu privire la starea de relații oficiale interstatale și gradul de reglementare a acestor relații prin semnarea de acorduri bilaterale. Aici găsim corelații documentare esențiale. Cele mai bune sunt stabilite cu statul vecin Ucraina. Pe de altă parte Scorul cu UE este iarăși cel mai mare 0,42, dar mai mic decât scorul cu privire la relațiile economice imediate. Acest fapt denotă complexitatea relațiilor documentare cu UE.

Tabelul 3. Index final al colaborării R.Moldova cu UE și rile Parteneriatului Estic

	UE	Azerbaijan	Armenia	Belorusia	Georgia	Ucraina
Scor	0.47	0.02	0.02	0.05	0.02	0.10
Scor total	0.47	0.07				

Sursa: "European economic integration index in eastern partnership"

. Ibidem.

De i pare a fi mai dens tabelul 3 ca index final al colaborării cu rile Parteneriatului Estic, unde de asemenea Ucraina are cel mai înalt scor 0,1 față de Belorusia 0,05 și 0,02 față de Azerbaijan, Armenia și Georgia. Totuși scorul UE domină cu scorul 0,47. Din toate cele 3 tabele de mai sus sunt întrevzute scderea relațiilor de import și export ale R. Moldova cu rile Parteneriatului Estic cu excepția Ucrainei și a Belorusiei. Documentele regulatorii ale CSI sunt învechite și nu stimulează relațiile cu partenerii estici. Evident sunt factori pozitivi creșterea exportului și importului în relațiile cu statele UE, care constituie circa 53% din volumul total, ce se explică prin următorii factori:

- a/ nivel înalt al tendințelor de asociere cu UE
- b/ suport financiar al țărilor UE și SUA
- c/ valori culturale și ideologice comune cu statele UE
- d/ embargoul din piețele ruse și discriminarea gasterbaiterilor

Toate acestea necesită propagarea avantajelor relațiilor cu Uniunea Europeană și europeanizarea propriu-zisă a afacerilor.

Astfel, ALSAC (DCFTA) este factorul esențial, care schimbă fundamental regulile și reglementările de afaceri în cadrul fiecărei țări, care vor implica în activități de business și reglementare atât către UE, cât și toate companiile existente din procesul dat, fiindcă mediul de afaceri intern va trebui, de asemenea, să fie conform standartelor UE. Or, este o muncă grea și extrem de complicată, care cere cunoștințe deosebite. Aceste modificări vor aduce dificultăți pentru IMM-uri, care vor necesita competențe suplimentare și mai multe resurse financiare pentru a se adapta. Pentru a răspunde acestor rigori, Comisia Europeană - în colaborare cu Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) - a pus în aplicare Facilitatea ALSAC pentru IMM-uri. ALSAC pentru IMM-uri este o parte integrantă a inițiativei emblematice pentru IMM-uri, o inițiativă regională amplă a UE, care îi propune să ofere sprijin pentru IMM-uri în cadrul Parteneriatului Estic în scopul de a le ajuta să răspundă provocărilor. Facilitatea va completa programele UE din fiecare țară care contribuie la creșterea întreprinderilor mici și mijlocii pregătite pentru noile oportunități de piață ale ALSAC și va ajuta autoritățile naționale să pună în aplicare Acordurile de Asociere. Prin Facilitatea ALSAC IMM-urile vor primi aproximativ 200 de milioane €- subvenții de la bugetul UE. Această contribuție se preconizează pentru deblocarea a cel puțin 2 miliarde €, ce va atrage noi investiții către IMM-urile, în cele trei țări, care ar urma să fie finanțate în mare parte de noi împrumuturi susținute de facilitate. Este binevenit să amintim, că UE a acordat suport în EaP din 2008 până în 2014 în calitate de granturi în sumă de 3,2 mlrd de €. Iar Republica Moldova a beneficiat de-a lungul anilor de diferite Programe ale UE în sumă de peste 2 mlrd. €

La cel de-al patrulea summit al Parteneriatului Estic desfășurat la Riga, Letonia, în perioada 21-22 mai 2015 s-au reunit liderii ai Uniunii Europene și ai statelor membre ale PaE – Armeniei, Azerbaidjanului, Belarusului, Georgiei, Moldovei și Ucrainei. Pe 21 mai 2015 la Riga, la cel de-al treilea Forum de Afaceri al PaE a continuat tradiția stabilită și s-a concentrat asupra intensificării contactelor de afaceri între companiile din Uniunea Europeană și cele din rile PaE. Forumul a reunit peste 600 de lideri de afaceri și politicieni din 41 de țări din Uniunea Europeană, rile Parteneriatului Estic și alte state ale lumii. Obiectivul principal al Forumului a fost de a evalua realizările inițiativei Parteneriatului Estic din perspectiva comunităților de afaceri și de a continua dialogul privind dezvoltarea cooperării cu PaE. Accentul a fost pus pe promovarea relațiilor economice bilaterale și multilaterale dintre UE și celelalte țări ale Parteneriatului Estic - Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Celor trei Acorduri de Asociere semnate cu UE (Georgia, Moldova și Ucraina) li s-a dat importanță deosebită. Oamenii de afaceri din rile Parteneriatului Estic și UE au convenit la Riga în cadrul celui de-al treilea Forum de Afaceri al PaE să intensifice contactele de afaceri între companii. La 21 mai 2015, la Forumul de Afaceri în cadrul Parteneriatului estic în Riga, Comisia Europeană a lansat Facilitatea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (IMM-uri).

„Întreprinderile mici sunt vitale pentru economiile moderne, fiind principalul factor de creștere economică și a locurilor de muncă. Noua facilitate va oferi sprijin concret pentru întreprinderile din Georgia, Republica Moldova și Ucraina, deblocarea potențialului lor, ajutându-i să-și dea seama de beneficiile acordurilor de asociere și accesul la noi piețe. Acesta este un exemplu concret al angajamentului UE față de Parteneriatul estic și al determinării noastre de a construi relații economice mai strânse cu rile partenere”, a declarat Comisarul european pentru vecinătate și negocierile de extindere Johannes Hahn. Lipsa de lichiditate este una dintre cele mai mari probleme ale IMM-urilor. Obținerea garanției unor finanțări pentru investițiile necesare, Facilitatea ALSAC pentru IMM-uri va ajuta întreprinderile să profite de noi oportunități comerciale atât cu UE cât și în interiorul regiunii. Comisia Europeană a întreprins măsuri concrete pentru stimularea comerțului precum și schimbul între Uniune și partenerii noștri estici. Astăzi acestea sunt furnizate. Acordurile de asociere și cele privind Zonele de liber schimb Aprofundat și cuprinzător funcționează. Acestea sunt calea cea dreaptă pentru a aduce economiile Georgiei, Republicii Moldova și Ucrainei mai aproape de UE dar și pe piața noastră internă. 2 miliarde € sunt o investiție destinată stimulării acestor economii, a le face mai competitive precum și o investiție în companiile locale care vor crea mai multe locuri de muncă pentru populație. Ele sunt un semn al puternicului angajament al UE de a aprofunda în continuare cooperarea cu partenerii estici. La summitul din Riga au fost abordate probleme

economice majore:

- Contribuția Parteneriatului Estic la îmbunătățirea perspectivelor de afaceri în regiune;
- Perspectivele de cooperare dincolo de frontierele țărilor partenere din Europa de Est;
- Rolul angajatorului și a organizațiilor de business în promovarea unui mediu de afaceri viabil și stabilirea unor noi contacte de colaborare.

Concomitent au fost lansate și discutate subiecte sectoriale:

- Transport și logistic în cooperarea de afaceri transfrontalieră;
- Rolul băncilor în oferirea accesului la finanțare pentru dezvoltarea afacerilor;
- Modificarea operațiunilor de afaceri într-o economie digitală;
- Resursele energetice în dezvoltarea afacerilor.

Aceasta va ajuta IMM-urile să profite de creșterea investițiilor străine directe, precum și de a se conforma standardelor pentru produse ale UE și măsurilor de protecție a mediului [6].

Facilitatea ALSAC pentru IMM-uri este o parte integrantă a inițiativei emblematice pentru IMM-uri – o acțiune aprofundată a UE în sprijinirea IMM-urilor din întreaga zonă a Parteneriatului Estic (PaE) începând cu anul 2009. Facilitatea completează programe bilaterale ale UE care sprijină reformele structurale în fiecare țară din cadrul Parteneriatului estic, ajută întreprinderile mici să crească și să se pregătească pentru oportunitățile de piață ale ALSAC, și ajută autoritățile naționale să pună în aplicare acordurile.

Facilitatea DCFTA constă dintr-un set de programe comune - implementat de BERD și BEI - pentru a reduce riscul de creditare pentru IMM-uri de către instituțiile financiare, pentru a face moneda locală de creditare accesibilă, pentru a reduce costurile de investiții pentru IMM-uri și să le ofere de comun cu mediul de afaceri servicii de consiliere pentru a profita din plin de oportunitățile deschise de ALSAC. Finanțarea va permite desfășurarea următoarelor activități:

- Acorda asistență IMM-urilor să profite de noi oportunități comerciale cu UE dar și în interiorul regiunii, care au fost deschise datorită ALSAC;
- Îmbunătățească accesul la finanțare pentru IMM-uri, fapt ce le va permite să facă investițiile necesare pentru creșterea competitivității lor;
- Permite IMM-urilor să se integreze în lanțurile valorice globale, devenind parteneri de afaceri a investitorilor străini direcți;
- Acorda asistență IMM-urilor în a se conforma noilor standarde tehnice și de calitate, sanitare, fitosanitare, precum și măsurilor de protecție a mediului, toate acestea în beneficiul clienților locali și în creșterea exporturilor către UE și alte țări [7].

Facilitatea ALSAC pentru IMM-uri va ajunge la zeci de mii de IMM-uri și sute de mii de angajați, furnizori și prestatori de servicii din Georgia, Moldova și Ucraina, și este concepută pentru a sprijini IMM-urile în a face modificările necesare pentru beneficii de la noile oportunități de afaceri.

Investițiile fructuoase precedente care vor fi injectate în economia reală de către Facilitatea ALSAC pentru IMM-uri vor contribui, de asemenea, la îmbunătățirea mediului de afaceri: sectorului bancar local, serviciilor de afaceri pentru IMM-uri. Infrastructura comercială și de calitate, precum și climatul de afaceri general vor beneficia enorm de Facilitate, creând un cerc virtuos de creștere și va contribui la crearea unui număr semnificativ de locuri de muncă.

Facilitatea ALSAC constă dintr-un set de programe care urmează să fie puse în aplicare de către BEI și BERD. IMM-urile vor beneficia de subvenții UE accesând **patru tipuri de sprijin**:

- **Instrumentele de împrumut și reducerea riscurilor:** pentru a îmbunătăți condițiile de creditare pentru IMM-uri prin reducerea riscului pentru instituțiile financiare europene și locale de creditare a acestora;
- **Acoperire împotriva riscurilor valutare:** pentru a permite IMM-urilor să împrumute în moneda națională la rate accesibile;
- **Stimulente pentru investiții:** de reducere a costurilor de investiție prin acordarea de stimulente pentru IMM-uri de modernizare de tehnologie și a proceselor de producție / servicii pentru a se conforma cu standardele și reglementările UE. Discuțiile s-au axat în special pe proiecte de cooperare care vizează:

- consolidarea statului de drept și susținerea țărilor partenere pentru a-și consolida instituțiile și a rezista provocărilor externe;
- dezvoltarea oportunităților de piață, cu accent asupra economiei digitale;
- asigurarea securității energetice și îmbunătățirea interconexiunilor;
- sporirea mobilității și a contactelor între oameni [8].

Summitul de la Riga a demonstrat dorința și disponibilitatea UE de a dezvolta în continuare relații de importanță strategică cu țărilor Parteneriatului Estic.

Oficialul a mai atras atenția asupra faptului că „statele membre ale UE sunt dispuse să stabilească un dialog cu fiecare dintre țărilor partenere, înănd cont de caracteristicile specifice fiecărei țări și de dorințele privind cooperarea cu UE”. „Realizarea Acordurilor de Liber Schimb, susținute de realizarea reformelor, va contribui la o armonizare treptată cu legislația Uniunii Europene și economia europeană. Participanții la Summit au reafirmat că progresul în acordarea independenței justiției, prevenirea eficientă a corupției și implementarea reformelor este esențial pentru o guvernare bună. Executarea acestor sarcini va duce la îmbunătățirea vieții cetățenilor și atragerea investițiilor străine. Uniunea Europeană și țărilor Parteneriatului Estic vor continua să coopereze în aceste domenii”, se arată în textul Declarației de la forul dat.

„Realizarea Acordurilor de Liber Schimb, susinute de realizarea reformelor, va contribui la o armonizare treptată cu legislația Uniunii Europene și economia europeană [9].

Concluzii:

Europenizarea mediului de afaceri va aduce creșterea investițiilor și locuri de muncă. Doar schimbarea radicală a politicilor reale întru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii va fi un pas real pentru îndeplinirea condițiilor stipulate în DCFTA. Problemele economiei R. Moldova sunt generate de instabilitatea politică generată de grupuri de interese cu resurse imense acumulate nelegitim. Soluția este liberalizarea economiei, aplicarea de impozite stimulative și construirea unui stat de drept. Crearea condițiilor elementare de intrare și ieșire din afaceri fără proceduri înjositoare și blocare la nivel de funcționari corupți.

Recomandări:

Este necesară aplicarea a 3 „De”:

1. **De**birocratizare activă și ireversibilă.
2. **De**demonopolizarea economiei întru susținerea IMM-urilor.
3. **De**reglementarea politicilor obsolete și agresive față de IMM-uri

BIBLIOGRAFIE

1. <http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP%20Index%202014.pdf>
2. <http://cooperarea-europeana/forumul-de-afaceri-al-parteneriatului-estic-ue-este-deschisa-spre-cooperare-cu-partenerii-din-est/>
3. <http://www.infoeuropa.md/files/ue-in-favoarea-deblocarii-a-2-miliarde-in-calitate-de-investitii-pentru-micile-intreprinderi-in-georgia-moldova-si-ucraina.pdf>
4. <http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP%20Index%202014.pdf>
5. Hotărârea Guvernului Nr. 808 din 07.10.2014 ” Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016 ” Monitorul Oficial Nr. 297-309, 10.10.2014
6. www.pfirs.org,
7. <http://pfirs.org/sferi-doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/es-ta-skhidne-partnerstvo/item/260-1308.html>
8. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5012_en.pdf
9. <http://www.infoeuropa.md/files/ALSAC-facilitati-pentru-imm-uri-fisa-informativa.pdf>